

DE KESTANJE

In de veurige *Uut de buse* leuten we een tal blaeden van bomen zien. Ze hadden allegere heur eigen, appatte vorm, weten jim nog wel? Deur die vorm, mar ok deur de kleur, kuj' zommers en in de haast zien van welke boom zoe'n blad komt. In de winter bin haost alle bomen kael. Et blad ligt op de grond en is verrot of votwi'jd. Toch kuj' in de winter ok nog wel de loofbomen herkennen. Dat kan dan deur de vorm, et medel, en de takken van zoe'n boom. Aenlik bin bomen in de winter hiel mooi, mar de meeste meensken kieken d'r dan niet naor.

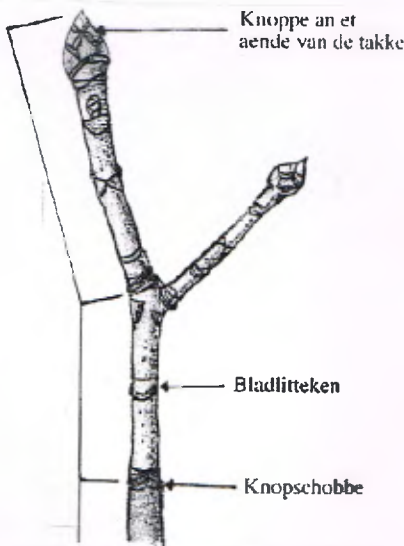
Ien van de boomsoorten die winters et makkelikste te herkennen is, is de (peerde)kestanje. De dikke, ronde, grillige takken, krek as de twiegen (dunne takken) en knoppen, stikken dudelik of tegen de achtergrond. De uutaenden van de twiegen gruuien slim naor et locht toe. Zo staot de laeste dattig tot vuuftig cm van een twiege meerstal recht omhogens.

De kestanje kan wel vuventwintig meter hoge wodden. De boom heurt hier van oorsprong niet thuus, mar wodde omdebi'j 1560 van de Balkan uut o.e. naor oons land invoerd. De naeme peerdekestanje wodt verklaord uut et feit dat d'r hoefiezervormige littekens op 'e toeken achterblieven as de blaeden valen binnen. Die littekens bin winters goed te zien. Aanderen zeggen dat de naeme ontstaon is, doe Europese soldaoten ontdekten dat meensken uut Turkije heur zieke peerden kestanjes opvoerden

An een toekien van een kestanje is een protte te zien. Alle bomen maeken zommers toekies mit op riegelmaotige ofstanen van mekeer uutstikkende knobbelties: de knoppen. Een kestanjebom het flinke bladknoppen daor de toekomstige dielties van de ni'je blatties al in zitten. An de toppe van een takke zit meerstal een nog dikkere knoppe, daor et volgende jaor de bloemen ('keerzen') en soms blaeden uut te veurschiën kommen.

De bladknoppen bin ienvooldig opbouwd. Aj' een bladknoppe veurzichtig ofpellen gaon, ziej' eerst twee tegenover mekeer staonde hadde schellegies, de zonuumde knopschobben. Twie of drie peer dikke kleverige schobben zitten hielendal om de knoppe henne. Vervolgens kuj' d'r nog een peer

schobbegies ofpeuteren die naor bovenen toe op blatties lieken. Daoronder wo'n de keurig verpakte blatties goed zichtber. De laeste knoppe an een toeke zicht d'r wat anders ut. Ie vienen in de knoppe een soort kot kegeltien mit een tal uutstiksels. Dat wodt laeter de keerze mit bloemen. De schobben van de knoppe isoleren slim goed, zodoende dat d'r gien waarmte in de knoppen verleur en gaon. Deurdat de knoppen haost wat leerachtig binnen, kan d'r gien vocht verdaampen. De schobben om de knoppe bin veur beesten niet lekker om op te eten. Allierend de gooldvinke lust ze graeg.

Takkien van de peerdekestanje in de winter

Mit daank an Wiebe Scheenstra
(gegevens en tekening)